

A VILÁG TERMÉSZETVÉDELMEINEK TÖRTÉNETE 1956 ÉS 1960 KÖZÖTT (VÉDETT TERÜLETEK ALAPÍTÁSA)

CENTERI Csaba

SzIE-Gödöllő, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Természetvédelmi és Tájökológiai Tanszék
2103 Gödöllő, Páter K. u. 1., e-mail: Centeri.Csaba@kti.szie.hu

Kulcsszavak: természetvédelem, történet, világ, védett területek, 1956–1960

Összefoglalás: a védett területek alapításának történetét az 1956 és 1960 között eltelt öt év áttekintésével folytatjuk. A cikkben közölt minden adat az IUCN kategóriarendszerébe sorolt védett területekre vonatkozik. Az IUCN adatbázisa szerint a legtöbb területet Észtország alapította, melyek mindegyike védett természeti emlék volt. A területek többsége a III-as IUCN kategóriába tartozik (nemzeti emlékmű), de 107 különböző nemzeti kategóriával is találkozhatunk a kijelölt területek között. Magyarországról 12 védett természeti terület került fel az IUCN listájára, melyek mindegyike a természetvédelmi terület kategóriába tartozik. Megállapíthatjuk, hogy az előző öt évhez képest 1956 és 1960 között ismét növekedett az alapított védett területek száma, míg az előző öt évben 791-et, addig 1956 és 1960 között 1553-at alapítottak.

Előzmények

A védett természeti területek 1956-ot megelőző kijelöléséről már részletesen beszámoltunk (CENTERI ÉS GYULAI 2006, CENTERI et al. 2007, PENKSZA et al. 2007, CENTERI et al. 2008a, 2008b, CENTERI ÉS POTTYONDY 2009). Jelenleg az 1956-al kezdődő és 1960-al záródó időszakot vizsgáljuk. A megelőző időszakokban folyamatosan nőtt az alapított védett területek száma és nagysága, és az alapító országokhoz is egyre többen csatlakoztak. Kizárólag a világháborúk idején csökkent a növekedés üteme (CENTERI et al. 2008a).

Anyag és módszer

Az adatok ismertetésénél az IUCN legfrissebb adatait vesszük alapul, amelyet a legutóbbi, durbani konferencia alkalmával hoztak nyilvánosságra (HTTP1). Az adatok a 2003-ban megjelent adatbázisban szerepelnek, melyek elérhetők a WDPA (World Database on Protected Areas) honlapján is (HTTP2). Ezen belül az IUCN kategóriába besorolt területekkel foglalkozunk (IUCN 1994). A védett területek gyakran nem egybefüggők, hanem több kisebb részből állnak. Az adatbázisnak azon állományát elemeztük, amely a területeket egy ponttal vagy egy folttal jelöli, és nem a több részből álló területegységeket jeleníti meg. Az utóbbiak jóval nagyobb számúak, de ezekből több részterület tartozik egy-egy védett területhez. Jelen cikksorozatunkban nem áll szándékunkban a részterületeket elemezni.

Eredmények

A jelenleg vizsgált időszakban (1956 és 1960 között) 1553 védett területet alapítottak (1. táblázat), 106 nemzeti kategóriában (2. táblázat), többségüket (60,3%) a legkisebb (0–99 ha) területnagyság-kategóriában (3. táblázat) és 82 országban (4. táblázat).

1. táblázat Az 1956 és 1960 között alapított védett területek IUCN kategóriáinként
Table 1. The number of protected areas by IUCN categories founded between 1956 and 1960

<i>IUCN kategória</i>		<i>Alapított területek száma (db)</i>	<i>A kategóriák eloszlása (%)</i>	<i>Terület (ha)</i>	<i>Terület (%)</i>
Ia	vad terület	123	7,9	6908519	4,5
Ib	szigorú természeti rezervátum	9	0,6	625906	0,4
II	nemzeti park	213	13,7	9228558	6,0
III	nemzeti emlékmű	556	35,8	93746720	61,3
IV	biotóp/védett fajok területe kezeléssel	442	28,5	30789413	20,1
V	védett táj	167	10,8	8270038	5,4
VI	védett erőforrás területkezeléssel	43	2,8	3367346	2,2
Összesen:		1553	100,0	152936500	100

Az 1. táblázat alapján a legnagyobb számban alapított IUCN kategória a III-as (természeti emlék) volt 556 alapított területtel, míg az előző öt évben a IV-esből volt a legtöbb (CENTERI és POTTYONDY 2009). A III-as kategóriából került ki az összes alapított terület számának 35,8%-a, területének 61,3%-a. Ez az arány az előző öt évben kiegyenlítettebb volt. Akkor a IV-es kategóriából volt a legtöbb, de míg a területek száma 52,8%-a volt az összes alapított területnek, addig a terület ezt csak kis mértékben haladta meg 57,7 %-al (CENTERI és POTTYONDY 2009). A jelenlegi nagymértékű eltérés a darabszám és a területi kiterjedésben jelenthetné azt a felismerést, hogy egyes fajoknak nagyobb területre van szüksége a fennmaradáshoz, ezért nagyobb területeket hoztak létre, de a III-as kategória „természeti emlék”, nem elsősorban a fajvédelmet célozza. A legkedveltebb, leggyakrabban alapított kategória a III-as után a IV-es, majd a II-es volt.

Az egyes nemzeti kategóriák a korábban tárgyalt időszakokhoz hasonlóan sokfélék (2. táblázat). A védett területek kategóriarendszere az alapító országok helyi viszonyait tükrözik, amely tartalmaz politikai, szociális és gazdasági megfontolásokat is.

2. táblázat Az 1956 és 1960 között alapított védett területek nemzeti kategóriái és az alapított kategóriák száma
 Table 2 The number of protected land categories by national types founded between 1956 and 1960

<i>Védett terület besorolása</i>	<i>Alapítások száma</i>	<i>Védett terület besorolása</i>	<i>Alapítások száma</i>
Állami erdő	1	Nemzeti vadrezervátum	4
Állami felüldülési park	2	Regionális természeti park	2
Állami felüldülési terület	2	Részleges faunarezervátum	2
Állami park	29	Rezervátum	1
Állandó vadrezervátum	1	Szigorúan védett rezervátum	1
Biológiai rezervátum	1	Szigorúan védett természeti rezervátum	5
Egyezmény alapján kijelölt erdő	7	Tájképi szempontból kijelölt rezervátum	1
Elsődleges (Primeval) rezervátum	3	Tájpark	1
Erdőpark	8	Tájvédelmi terület	97
Erdőrezervátum	40	Tartományi park	27
Érintetlen esőerdő rezervátum	5	Természeti emlékmű	65
Faunarezervátum	19	Természeti emlékmű – geológiai	1
Fő védett terület	6	Természeti emlékmű – geomorfológiai	1
Halászati erőforrás-védelmi terület	3	Természeti rezervátum ¹	4
Integrált természeti rezervátum	1	Természeti rezervátum ²	212
Ismeretlen besorolású terület	7	Természetvédelmi terület	16
Kezelt rezervátum	2	Természetvédelmi törvény ³	3
Kezelt természeti rezervátum	1	Vadászati rezervátum	4
Közösségi legelő	9	Vadgazdálkodási terület	1
Kutatási természeti terület	1	Vadmadár rezervátum	14
Kvazi nemzeti park	5	Vadrezervátum ⁴	3
Madárrezervátum	1	Vadrezervátum ⁵	3
Magán természeti rezervátum	2	Vadvédelmi terület	2
Menedék	24	Vándormadár menedék ⁶	4
Nem-vadászati célú erdőrezervátum	1	Védelmi rezervátum	1
Nemzeti emlékmű	1	Védelmi terület	3
Nemzeti felüldülési célú terület	1	Véderdő	1
Nemzeti park	43	Védett helyszín	4
Nemzeti rezervátum	1	Védett táj	1
Nemzeti speciális vadvédelmi terület	4	Védett terület	1
Nemzeti természeti emlék	6	Víz alatti park	1
Nemzeti természeti rezervátum	67	Vízgyűjtő erdőrezervátum	1
Nemzeti történelmi park	1	Összesen:	791

¹Natural Reserve, ²Nature Reserve, ³Nature Conservation Law, ⁴Game reserve, ⁵Wildlife reserve, ⁶Migratory bird sanctuary

A kategóriák nagy száma jelzi a nemzetek természetvédelmi szemléletében rejlő különbségeket, a hasonló nevű kategóriák (pl. „nature reserve” és „natural reserve”, „game reserve” és „wildlife reserve”) pedig tovább erősítik ezeket. A nemzeti kategóriák elemzése is fontos adalékokkal szolgál. A 2. táblázatban azt láthatjuk, hogy a természeti rezervátumból alapítottak legtöbbször (212), ugyanakkor az átlagos alapítások száma a legtöbb kategóriánál 100 alatt van, illetve a sok nemzeti kategóriának köszönhetően az alapított kategóriák száma jellemzően 1 és 10 között van. Az egyes ötéves periódusokban számos olyan kategória van, amelyek közül az egyik ötéves periódusban alapítottak néhányat, majd a rákövetkező ötéves periódusban egyet sem. Ezzel párhuzamosan azonban olyan új kategóriák bevezetésére került sor, amelyek az előző öt évben nem fordulnak elő.

1956 és 1960 között új típusként alapított, az előző 5 évben hiányzó kategóriák: védett táj, természeti rezervátum (natural reserve), szigorú rezervátum, biológiai rezervátum, regionális park, állami felüdülési park, állami felüdülési terület, állandó vadrezervátum, egyezmény alapján kijelölt erdő, erdőpark, halászati erőforrás-védelmi terület, kutatási természeti terület, nem-vadászati célú erdőrezervátum, nemzeti felüdülési célú terület, nemzeti rezervátum, nemzeti speciális vadvédelmi terület, nemzeti természeti emlék, rezervátum, tájpark, természeti emlékmű – geomorfológiai, vadászati rezervátum, vadrezervátum (game reserve), vadrezervátum (wildlife reserve), vadvédelmi terület, védelmi rezervátum, vízgyűjtő erdőrezervátum.

1951 és 1955 között már megjelentek, de 1956 és 1960 között nem alapítottak a következő típusokból: park, parkút, regionális park, vadmenedék, zapovedne urotchische, zona de veda definitiva, részleges rezervátum, nemzeti csatatér, nemzeti természeti tájjelleg (landmark), nemzeti katonai park, botanikai rezervátum, állami rezervátum (reserve), állami rezervátum (reservation), regionális természeti emlék, területi park

A 3. táblázatban az 1956 és 1960 között alapított védett területek méret alapján történő csoportosítását láthatjuk.

3. táblázat Az 1956 és 1960 között alapított védett területek nagyság szerinti eloszlása
Table 4. The number of protected lands by size founded between 1956 and 1960

<i>Terület nagysága (ha)</i>	<i>Alapított területek száma kategóriánként (db)</i>	<i>A területek eloszlása (%)</i>
0-99	937	60,3
100-999	235	15,1
1000-9999	211	13,6
10000-99999	125	8,0
100000-999999	41	2,6
1000000-	4	0,3
Összesen	1553	100

Az 1956 és 1960 között alapított legnagyobb védett természeti terület az Ansongo-Menaka (Maliból) Részleges Faunarezervátum volt 1750000 ha területtel. Több száz olyan kis terület lett kijelölve, amely a 0,1 ha-t sem éri el.

A vizsgált időszakban (1956–1960) Észtország járt az élen a védett területek alapításában 379 területtel (az előző 5 évben az NSZK volt az első 180 területalapítással). Észtországot követi Kanada 223 (az előző öt évben a 3. volt sorban) és NSZK 152 védett területtel. A védett területek alapításában résztvevő országokat és az általuk alapított védett területek számát a 4. táblázatban láthatjuk.

4. táblázat Az 1956 és 1960 között alapított védett területek országonként
Table 4. The number of protected lands by countries founded between 1956 and 1960

Ország(ok)	Alapított területek száma	Ország(ok)	Alapított területek száma
Azerbajdzsán, Belize, Brunei Darussalam, Burundi, Kuba, Honduras, Irán, Izrael, Mauritius, Mongólia, Montserrat, Hollandia, Palau, Fülöp- szigetek, Románia, Samoa, Svájc, Togo, Trinidad és Tobago, Virgin-szigetek (U.S.)	1	Magyarország	12
		Örményország (Armenia)	14
		Madagaszkár	17
		Indonézia, Virgin- szigetek (angol)	19
Angola, Bahama-szigetek, Belgium, Burkina Faso, Kína, Kongó, Horvátország, Grúzia, Mexikó, Szlovákia	2	Lengyelország	21
		Finnország	22
		Malaysia	23
Bosznia és Hercegovina, Közép-Afrikai Köztársaság, Chile, Eritrea, Etiópia, Mali, Mozambik, Nigéria, Tádzsikisztán, Tanzánia, Türkmenisztán, Uganda	3	Guatemala	24
		Ausztria	33
		Lettország	40
		Ausztrália	48
Albánia, Belorusszia, Kolumbia, Jamaica, Kirgizisztán, Törökország, Venezuela	4	USA	49
		Egyesült Királyság	54
Dánia, Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, Új-Kaledónia, Orosz Föderáció, Macedónia	5	Ukrajna	57
		Csehország	69
Fiji, Litvánia, Új-Zéland	6	Svédország	72
Bulgária, Szlovákia	7	NSZK	152
Brazília, India, Jugoszlávia	8	Kanada	223
Japán	10	Észtország	379
Argentína	11	Összesen:	1553

14 ország és 2 gyarmat van, amelyik korábban nem alapított védett területet, hanem ebben az öt évben csatlakozott az alapító országokhoz: Eritrea, Etiópia, Fiji, Honduras, Irán, Izrael, Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, Mongólia, Montserrat, Mozambik, Palau, Samoa, Törökország, Új-Kaledónia, Virgin-szigetek (British), Virgin-szigetek (U.S.).

1956

Fiji első védett területe a Nadarivatu Menedék Rezervátum (ezen kívül még 2–2 természeti rezervátumot hozott létre 1958-ban és 1959-ben)

Palau első védett területe a Ngerukuid (Ngerukewid) Islands Preserve nevű vadrezervátum volt. Ezen kívül nem alapítottak másik területet ebben az öt évben.

Új-Keladónia a Plage de Magenta, a Rocher a la Voile és a Promenade Pierre Vernier nevű természeti emlékekkel csatlakozik az alapító országokhoz. Ezen kívül még egy természeti emléket alapítottak 1957-ben és egy speciális faunarezervátumot 1960-ban.

Az USA fennhatósága alá tartozó Virgin-szigeteken megalakul a Virgin Island Nemzeti Park.

1957

Irán első védett területe az Alborz-e-Markazy Védett Terület volt, és 1956 és 1960 között nem is alapított további védett természeti területeket.

Izrael is egyetlen védett területet alapított 1957-ben, a Me'arat HaTe'omim Természeti Rezervátumot. Jelentős különbség, hogy míg az iráni terület mindössze 705 ha volt, addig az izraeli 15 025 ha.

Mongólia is egyetlen védett területet hozott létre, a Batkhaan Természeti Rezervátumot.

1958

Etiópia első védett területe az Awash Nemzeti Park (ezen kívül még 1959-ben alapítottak két nemzeti parkot).

Samoa első védett területe a Mt. Vaea Botanical Reserve nevű természeti rezervátum volt, mégpedig kiemelkedő, 313 480 ha-nyi területen.

Törökország a Yozgat Camligi (Camlık) és a Karatepe-Aslantas Nemzeti Parkkal csatlakozott az alapító országokhoz. Ezen kívül még két nemzeti parkot alapított 1959-ben.

1959

Eritrea (3 területtel): Yob, Nakfa és Gash-Setit vadrezervátumokkal csatlakozott az alapító országokhoz.

Honduras első védett területe a Cusuco Nemzeti Park volt.

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság öt védett területet alapított 1959-ben, ebből három nemzeti park, kettő pedig természeti rezervátum státuszt kapott.

Megalakul Montserrat első védett területe, a Silver Hills Faunarezervátum.

A brit Virgin-szigetek 19 madármenedékkal lépett az alapító helyszínének körébe.

1960

Mozambik rögtön három területtel csatlakozik az alapító országokhoz, a Gorongosa Nemzeti Parkkal, valamint a Gilú és Niassa vadrezervátumokkal.

Külföldi védett területek alapítása

Tűzföldi Nemzeti Park, Argentína

A nemzeti park a dél-amerikai kontinens déli sarkában elhelyezkedő hasonló nevű szigeten található. 1520-ban Ferdinánd Magellán volt az első európai, aki erre hajózva meglátta ezt a területet, és a sok apró indián tűz láttán Tűzföldnek nevezte el. Ezt követően egyre több kalandor kereste fel a vidéket, és keveredett területi vitákba az őslakos indiánokkal. Ez hamarosan a kiirtásukhoz vezetett. A rendkívül hideg klímájú – a legmelegebb hónapban

is csak 8 °C átlaghőmérsékletű – de változatos területen az argentin kormány 1960-ban hozta létre a NP-ot. Havas hegyvidékek gleccserekkel, erdők, tőzegmohalápok, jégvájta fjordok jellemzik a vidéket. Legnevezetesebb fái a déli bükkök (*Notophagus* sp.), melynek számos fajtát találhatjuk a park területén (*N. betuloides*, *N. pumilla*, *N. antarctica*). Ma az előbbi fajok által alkotott erdők fokozott védelmet élveznek, és semmiféle erdőművelés nem folyik területükön. Problémát csupán a sikeresen, de meggondolatlanul betelepített kanadai hódok (*Castor canadensis*) jelentenek, amelyek felduzzasztva a patakok vizét, az elárasztott területeken a *Notophagus* fajokat mind kipusztították.

A fás szárú vegetáció zömét a zord és gyakran viharos klímához alacsony növéssükkel alkalmazkodó nyírfák alkotják. Helyenként nagy kiterjedésű füves területek váltják fel a fás vidéket. Rajtuk nagyszámú hegyvidéki lúd (*Chloephaga picta*) csipkedi az üde zöld füvet. Az utóbbi időben a farmerek tűzzel, vassal, méreggel igyekeztek csökkenteni féltett birkalegelőiket a libáktól, köztük a rótesfejű ludat is (*Chloephaga rubidiceps*), amely a kipusztulás szélére jutott. A farmerek ugyanakkor nem gondoltak arra, hogy a ludak elszaporodása éppen az ő áldatlan és folyamatos rókairtásuk eredménye, mert korábban a libák számát a Colpeo róka (*Dusicyon culpaeus*) szabályozták. De ugyanilyen balfogás volt az üregi nyulak (*Oryctolagus cuniculus*) betelepítése is, amelyek most már úgy elszaporodtak, hogy tényleg konkurensei a legelő birkának, mivel nincsen ellensége, amely féken tartaná. Annak ellenére, hogy a NP területén előfordul még a puma (*Felis concolor*) is, amely viszont inkább az ember nem járta területeket kedveli, szemben az üregi nyúllal, mely erre kevésbé érzékeny. Így aztán e két ragadozó nemigen csökkenti a nyulak számát. Az erdők lakója egy kisméretű szarvas, a „pudú” vagy déli törpeszarvas (*Pudu pudu*), mely ritkán kerül szem elé. A magas partok közé zárt patakok mentén, de még a csendesebb tengeröblökben is a nutria (*Myocastor coypus*) telepedett meg, mely kiváló gerezdnája miatt keresett vadászszákmány. A tengerpart szikláin és homokpadjain sörényes oroszánfókák (*Otaria byronia*) napoznak, míg helyenként a színes királypingvinek (*Aptenodytes patagonicus*) telepeit figyelhetjük meg. A szélfújta, füves tengerparton költi egyetlen fehér tojását a királyalbatrosz (*Diomedea epomorpha*).

Manyara-tó Nemzeti Park, Tanzánia

A Serengeti Nemzeti Park és a Kilimandzsáró Nemzeti Park között félúton fekszik a Manyara-tó. Nevét egy nedvességet kedvelő *Euphorbia* fajról kapta, mellyel a helyi lakosok a legelésző csordáktól védik a veteményeiket, a maszajok pedig sövényre nevelve karámot alakítanak ki belőle az állataiknak, ez a *manyara*. A 960m tengerszint feletti magasságban fekvő szikes Manyara-tó vízállása a Mbulku fennsík felől beleérkező kisvízfolyások vízhozamától függ. A víz nyugatról érkezik a Kelet-Afrikai árokrendszer szakadéka felől és önti el a tó vidékét. A szakadék és a tó nyugati része együttesen alkotja a 330 km²-es Manyara-tó Nemzeti Parkot kb. 1/3–2/3 arányban.

Az 1000m magas sziklafal gyönyörű háttérrel ad a rózsaszín törpe flamingóktól (*Phoeniconaias minor*) vöröslő, akáciaerdőkkel övezett tónak. Növénytan érdekesség a vad mangófa (*Tabernaemontana usambarensis*) és a dum-pálma (*Hyphaene ventricosa*). A tó közel 400 madárfaj (flamingó, pelikán, gólya, íbisz, kormorán, egyiptomi lúd stb.) otthona. A kilátás nemcsak a tó felől, de a sziklafal tetején húzódó útról is lenyűgöző. A parkban sok a pávián, a kékmajom (*Cercopithecus mitis*), a zebra, az impala, a víziló és a mongúz. Koronás darvakat (*Balearica pavonina*) is könnyű itt lencsevégre kapni.

Hazai védett területek alapítása

1956 és 1960 között 12 hazánkban alapított védett terület került fel az IUCN naptárba: a Velencei-tavi madárrezervátum, a Melegmányi-völgy (ma már nincs ilyen nevű), a Szemlőhegyi-barlang felszíni védőövezete, a Budai Sas-hegy, a Tatai Kálvária-domb, a Körmenyi-kastélypark, a Debreceni Nagyerdő, a Jeli Arborétum, a Kerecsendi-erdő, a Cégénydányádi-park, a Szomolyai-kaptárkövek és a Budapesti botanikus kert természetvédelmi területek.

A Szomolyai Kaptárkövek Természetvédelmi Terület

A természetvédelem története és a természetvédelem alapelveinek megértése szempontjából fontos a Szomolyai Kaptárkövek Természetvédelmi Terület megismerése. A szomolyai és a cserépváraljai kaptárkövek riolittufa alakzatai érdekes és misztikus példái a földtörténeti, a földtani és a kultúrtörténeti értékek keveredésének.

A Siroktól Sályig húzódó bükklábi 'övben' található az a több tucat riolittufából álló cukorsüveg alakú sziklatorony, amelynek kultúrtörténeti misztikussága vetekedik, de legalábbis megegyezik földtani értékével. A 20-10 millió évvel ezelőtt, három szakaszban lezajlott heves vulkáni tevékenység során a mélybeli magmakamrákból a hosszan elnyúló hasadékokon került a felszínre a vulkáni anyag. A robbanásos kitörések alkalmával keletkezett riolittufa helyenként 400-500 méter vastagságban rakódott le, gyülemlett fel. Az ország szinte minden területét érintő negyedkori – elsősorban a pleisztocén jégkorszakok alatti periglaciális helyzetből adódóan – felszínformáló, felszínnyaluló erők hatására lepusztuló riolittufából emelkedtek ki a jobban ellenálló sziklaalakzatok. A folyamatosan mélyülő térszín 'emelte egyre magasabbra' a később kaptárköveknek elnevezett tornyokat, amely jelenség a geomorfológiai inverzió egyik példája (1. ábra).

1. ábra A szomolyai kaptárkövek egy részlete (Fotó: Centeri®)
Figure 1. A detail of the Szomolya Hive-Stones (Photo: Centeri®)

A sziklatornyok falába vágott, szabályos alakú fülkék – más néven vakablakok – eredete máig sem tisztázott. Mindösszesen három teória ismert, amelyek szerint vagy az ideérkező honfoglaló törzsek pogány rítusait, illetve kultikus szokásait szolgálták, vagy a Kárpát-medencét egykoron benépesítő kelták urnatartó üregei voltak. A harmadik, névadó elképzelés szerint, az ide vándorló balkáni népek – elsősorban bolgárok – ún. sziklai méhészetének nyomai.

Irodalom

- CENTERI Cs., GYULAI F. 2006: A világ természetvédelmének történelmi kezdetei a védett területek kialakítására vonatkozóan. *Tájökológiai Lapok*, 4: 427–432.
- CENTERI Cs., GYULAI F., PENKSZA K. 2007: A világ természetvédelmének története 1913–1933 között (védett területek alapítása). *Tájökológiai Lapok*, 5: 5–11.
- CENTERI Cs., PENKSZA K., GYULAI F. 2008a: A világ természetvédelmének története a II. világháború alatt (1940–1945, védett területek alapítása). *Tájökológiai Lapok*, 6: 209–220.
- CENTERI Cs., GYULAI F., PENKSZA K. 2008b: A világ természetvédelmének története a II. világháború után (1946–1950, védett területek alapítása). *Tájökológiai Lapok*, 6: 351–361.
- CENTERI Cs., POTTYONDY, Á. 2009: A világ természetvédelmének története 1951 és 1955 között (védett területek alapítása). *Tájökológiai Lapok*, 7: 175–189.
- IUCN 1994: Guidelines for Protected Area Management Categories. CNPPA with the assistance of WCMC. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- PENKSZA, K., GYULAI F., CENTERI Cs. 2007: A világ természetvédelmének története 1934–1939 között (védett területek alapítása). *Tájökológiai Lapok*, 5: 239–347.

HTTP1: <http://www.iucn.org/> (hozzáférés: 2009-04-08)

HTTP2: <http://www.unep-wcmc.org/wdpa/> (hozzáférés: 2009-04-08)

THE HISTORY OF NATURE CONSERVATION BETWEEN 1956 AND 1960 (DESIGNATION OF PROTECTED AREAS)

CS. CENTERI

SIU, Institute of Environmental and Landscape Management,
Dept. of Nature Conservation and Landscape Ecology
H-2103 Gödöllő, Páter K. u. 1., Hungary, e-mail: Centeri.Csaba@kti.szie.hu

Keywords: nature conservation, history, world, protected areas, 1956–1960.

We continue the history of establishing nature conservation areas with the overview of the 5 years between 1956 and 1960. All data in the article belong to nature conservation areas classified by the IUCN. According to this database the most areas in number were established in Estonia, all of them belonged to protected natural monument. Most of the areas belong to category III (natural monument) but there were 107 different national categories among the designated areas in this period. 12 of the Hungarian protected areas were included on the IUCN list, all of them belongs to the category of nature conservation area. We can state that compared to the previous five years the number of established protected areas grew again between 1956 and 1960. Between 1951 and 19755 there were 791 while between 1956 and 1960 there were 1553 new area established.